

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XVII, Брой 1, 2018

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

От първо лице

Ивайло Иванов, управител на НОИ: Разчитам не на подчинени, а на съмишленици!.....3

Анализи

Пенсионираните по реда на чл. 68а от КСО в края на 2017 г. са близо 5000 души.....5

Научна дейност

Възможности за развитие на дейностите по профилактика и рехабилитация в системата на НОИ.....8

На фокус

Териториално поделение на НОИ - Ловеч – организация на дейността и постигнати резултати за деветмесечието на 2017 г.....12

Проучвания

Годишна оперативна информация за трудовите злополуки, регистрирани през 2017 г.....17

Чужд опит

МОТ: 4 милиарда души в целия свят са оставени без социална защита.....20

НОИ

От първо лице

Ивайло Иванов, управител на НОИ: Разчитам не на подчинени, а на съмишленици!

Професионализмът на работещите в НОИ е начинът да посрещнем предизвикателствата пред социалноосигурителната система

Къде е българското начало в сферата на социалното осигуряване - дали със Закона за инвалидното съдържание, който урежда пенсиите на поборниците и опълченците малко след Освобождението, или пък още по-рано – с професионалния пенсионен фонд през 1869 г., осигурявал работещите по железницата между Пазарджик и Цариград? Ще оставим обаче историята на историците, за да се взрем в съвременето.

Днес Националният осигурителен институт е публичната институция, натоварена с административно-управленските отговорности на държавното обществено осигуряване в България. Бюджетът на отделните осигурителни фондове за 2018 г. е над 11 милиарда лева, като близо 85 на сто от планираните за 2018 г. разходи или малко над 9,4 милиарда лева ще отидат за изплащане на пенсиите на около 2 160 000 пенсионери, преценява права и изплаща парични обезщетения и помощи на близо 1,7 милиона души годишно.

За паричните обезщетения за безработица през 2018 г. в бюджета на държавното обществено осигуряване са заложени близо 396 милиона лева. От началото на годината минималният дневен размер на обезщетението от 7,20 лева нарасна на 9 лева. Очаква се и средният размер на обезщетението да е по-висок поради нарастването на доходите на осигурените, но хората, на които ще се изплащат обезщетения, ще са по-малко заради рекордно ниските равнища на безработица. Към декември 2017 г. броят на регистрираните в бюрата по труда безработни лица бе с близо 29 хиляди души по-малък спрямо декември 2016 г. и според всички прогнози тази тенденция ще се запази.

За другите краткосрочни обезщетения са заделени малко над 1 милиард лева. Над 500 милиона лева от тях ще подкрепят политиките за насърчаване на раждаемостта и съвместяване на трудовия и семейния живот - обезщетения за бременност и раждане, отглеждане на малко дете, обезщетения при осиновяване на дете от 2 до 5-годишна възраст, трудоустрояване поради бременност и кърмене, гледане на болен член от семейството.

Връщаме се към известни числа и данни, за да подчертаем отново, че НОИ е отговорен за милиарди левове и за милиони хора. Тази огромна материална, но преди всичко социална отговорност, задължава ръководството на института и работещите на всички нива в него активно да отстояват характерните за една публична организация ценности като демокрация, върховенство на закона, граждански фокус, многообразие и равнопоставеност на половете, справедлива работна среда, превенция на корупцията, социална отговорност. Дълг на ръководството е да създаде условия тези ценности да бъдат осъществени на практика, за да защитим обявената от нас самите визия за НОИ като иновативна социалноосигурителна институция, ползваща се с високо обществено доверие и прилагаща принципите на открито управление.

За да осигури изпълнението на своята стратегия и ефективно да функционира, НОИ следва да управлява и да развива компетентността и целия потенциал на своите около 3400 служители, както на индивидуално, така и на организационно равнище. Ключовите фактори за съпричастността на тези хора по пътя на организационното усъвършенстване могат лесно да се дефинират: уважение и справедливост, открит диалог, предоставяне на правомощия, награждаване и признание, грижи и осигуряване на безопасна и здравословна среда. Ефективното управление на човешките ресурси и управлението на хората дават възможност на организацията да постига своите стратегически цели, както и да се възползва от силните страни на служителите си и тяхната способност да допринасят за изпълнението на тези цели. В този смисъл политиката на ръководството на НОИ, отнасяща се до обучението и повишаването на професионалната квалификация на служителите в системата, ще бъде все така

безкомпромисна и целенасочена към по-доброто изпълнение на дейностите и по-доброто качество на обслужване на клиентите на институцията. Знаем, че хората са най-важният актив на една организация и не забравяме, че само удовлетворени служители могат да осигурят на тази организация удовлетворени клиенти.

Професионалната квалификация и компетентност на работещите на всички позиции в НОИ всъщност е начинът да посрещнем предизвикателствата пред социалноосигурителната система в България, породени от действието на разнообразни систематични рискове като например застаряването на населението в комбинация със структурните проблеми на пазара на труда. От друга страна въздействат динамичните промени в социалноосигурителното законодателство, съпроводени от непрекъснати трансформации в работните процеси и необходимост от адаптиране към новите потребности за администриране на социалноосигурителните рискове и обслужване на населението.

НОИ заслужава и получава високи оценки за развитието на пакета от електронни услуги за гражданите, но това не отменя предстоящите задачи, свързани с продължаваща модернизация на информационната система и технологии. Те остават ключов фактор за прилагането на иновативни подходи за осигуряването на по-ефективно и ефикасно обслужване, в центъра на което неотменно стоят потребителите на социалноосигурителни услуги. Резултатът в края на годината следва да бъде измерен именно с повече и по-удовлетворени потребители на електронизирани приоритетни административни услуги, разширени и модернизирани електронни справочни услуги, надежден осигурителен архив, гарантиращ и своевременно удостоверяващ осигурителните права на заинтересованите лица. Целите на НОИ са в съответствие с политиката на държавата за електронно управление и затова извеждаме като приоритет развитието на електронните услуги.

Естествено, на вниманието ни ще продължат да бъдат теми като усъвършенстване на организационната ни ефективност и оптимизиране на работните процеси, контрол и грижа при управлението на финансовия ресурс на държавното обществено осигуряване и т.н. Нямам намерение обаче да преразказвам основополагащите стратегически документи на НОИ, нито всичките 44 члена от Кодекса за поведение на служителите в НОИ. Струват ми се все пак уместни два реда от него: служителят извършва административното обслужване законосъобразно, своевременно, точно, добросъвестно и безпристрастно.

Всеки ден пред мен са ликовете на предишните ръководители на НОИ и виждам какви достойни професионалисти наследявам. Давам си сметка за тежката отговорност да продължа съграденото от тях, доколкото всеки според особеностите на времената е дал принос НОИ да бъде днешната високотехнологична институция, представителна за българското държавно обществено осигуряване, неизменна част от социалната система на страната. В управлението на този институт очевидно трябва да се гледа напред и да се надгражда. И в това надграждане изобщо не е достатъчно управителят просто да управлява. Ето защо разчитам не на безмълвни подчинени, а на съмишленици, възприели полезните идеи и вършещи своето за доброто на гражданите на България.

Анализи

Пенсионираните по реда на чл. 68а от КСО в края на 2017 г. са близо 5000 души

Нормативни изисквания

С разпоредбата на чл. 68а от Кодекса за социално осигуряване (КСО) е създадена възможност за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер на лица, притежаващи изискуемия по чл. 68, ал. 2 от КСО осигурителен стаж. Такива лица могат да се пенсионираат по тяхно желание до 12 месеца по-рано от навършването на възрастта им по чл. 68, ал. 1 от КСО. Началната дата, от която се отпуска пенсията, е датата на заявлението на правоимащото лице, като преценката за правото на пенсия се извършва спрямо датата, на която конкретното лице би навършило пенсионна възраст по чл. 68, ал. 1 на КСО.

Отпуснатите по описания ред пенсии се изплащат пожизнено в намален размер, който е 0,4 на сто за всеки недостигащ месец (включително и непълнен) до навършване на лицето на възрастта му по чл. 68, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване. Размерът на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68а не може да бъде по-малък от минималния размер на пенсията по чл. 68, ал. 1, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година. Лицата, на които е отпусната пенсия в намален размер, нямат право на пенсия по общия ред.

Правоимащи лица през 2017 г.

При действието на приетите от 1 януари 2016 г. условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1 и 2 от КСО от право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по този параграф през 2017 г. можеха да се възползват следните лица:

- жените, които през 2017 г. навършват 61 години, имат осигурителен стаж не по-малък от 35 години и 4 месеца, могат да упражнят правото си на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68а от КСО до една година, преди да навършат тази възраст;
- мъжете, които през 2017 г. навършват 64 години, имат осигурителен стаж не по-малък от 38 години и 4 месеца, могат да упражнят правото си на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68а от КСО до една година, преди да навършат тази възраст;
- жените, които през 2018 г. навършват 61 години и 2 месеца, имат осигурителен стаж не по-малък от 35 години и 6 месеца, могат да упражнят правото си на пенсия по чл. 68а от КСО до една година, преди да навършат тази възраст;
- мъжете, които през 2018 г. навършват 64 години и 1 месец, имат осигурителен стаж не по-малък от 38 години и 6 месеца, могат да упражнят правото си на пенсия по чл. 68а от КСО до една година, преди да навършат тази възраст.

Брой на пенсионерите с пенсии по чл. 68а от КСО

В края на 2017 г. общият брой на пенсионерите с пенсии по чл. 68а от КСО след влизането му в сила в началото на 2016 г. е 4 980. Лични пенсии получават 4 973 пенсионери, а наследствени – 7, като от тях 6 се изплащат на жени. Разпределението по пол показва преобладаващ брой на жените с намален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст. Данните към края на миналата година сочат, че те са общо 2 705, докато мъжете наброяват 2 275 души.

Таблица № 1 : Брой на пенсионерите с пенсии по чл. 68а от КСО по пол за 2017 г.

Година	Общо	Мъже	Жени
Брой към 31.12.2017 г.	4 980	2 275	2 705
С лични пенсии, отпуснати през 2017 г.	2 612	1 266	1 346

Само през 2017 г. личните пенсии, отпуснати при условията на чл. 68а от КСО, са 2 612, от които 1 346 се изплащат на жени, а 1 266 - на мъже. На тях не са им достигали средно по около 10 месеца възраст до навършване на стандартната възрастта за пенсиониране за трета категория труд.

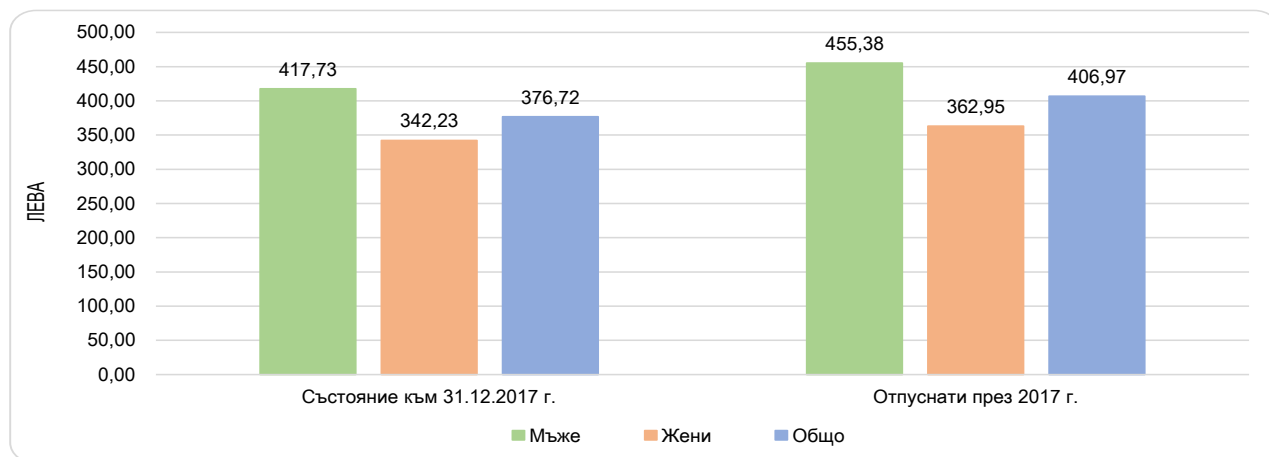
Разпределението по възрастови групи на всички пенсионирани с намален размер на пенсията показва, че пенсионерите на възраст между 60 и 64 г. са 4 712 (от тях с наследствени пенсии са 4 лица) и съставляват 94,6% от общия брой на пенсионираните по тази разпоредба лица. В групата на от 65 до 69-годишните попадат 265 пенсионери с лични пенсии за осигурителен стаж и възраст в намален размер. Най-малко са пенсионерите от 55 до 59 години - са само трима, като всички те получават наследствени пенсии.

Средни основни месечни размери на пенсиите по чл. 68а от КСО

Пенсионерите с пенсии в намален размер към края на 2017 г. са със средна основна пенсия в размер на 376,72 лв.* Стойностите по пол показват следното: мъже – 417,73 лв., и жени – 342,23 лв. Отпуснатите единствено през 2017 г. пенсии по чл. 68а от КСО са със среден основен размер 406,97 лв., който е с 16,12 лв. по-нисък от този на отпуснатите в пълен размер пенсии през годината.

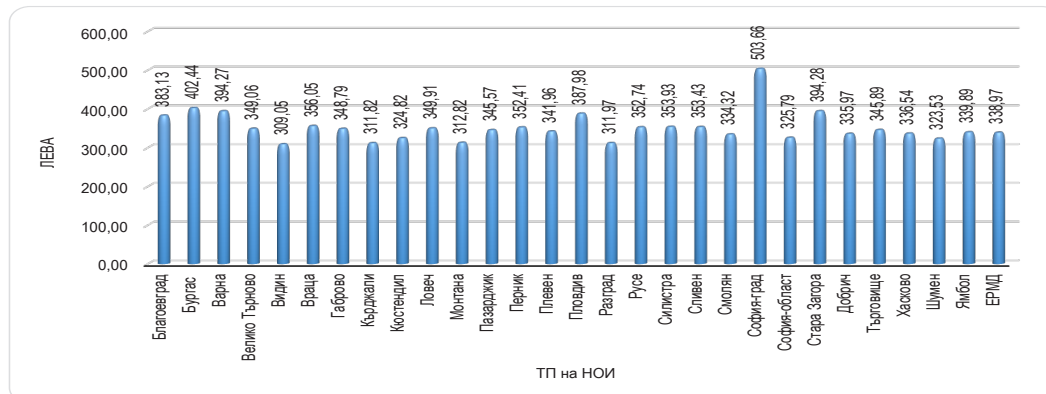
Разпределението на броя на пенсионерите според средните основни месечни размери показва, че 47,3% от тях получават до 300 лв. пенсия, като в тази група преобладават жените. В групите на пенсионерите с по-високи пенсии – от 700,01 лв. до 800 лв. и от 800,01 лв. до 910 лв. преобладават мъжете. С пенсия на максимален размер (910 лв.) са 191 пенсионери, от които 127 са мъже.

*Забележка: Средният основен месечен размер към 31.12.2017 г. включва и пенсии, отпуснати в минимален размер, тъй като са в процес на пенсионно производство.

Фигура № 2 : Средни месечни размери на пенсиите по чл. 68а от КСО

От данните в края на миналата година за средните основни размери на пенсиите по чл. 68а от КСО по териториални поделения на НОИ е видно, че най-висока е стойността на този показател в София-град – 503,66 лв. В „класацията“ следват териториалните поделения в Бургас и Стара Загора, където средните размери са съответно 402,44 лв. и 394,28 лв. С най-ниски пенсии с намален размер към края на 2017 г. са пенсионерите в ТП на НОИ - Видин – 309,05 лв.

Фигура № 3 : Средни месечни размери на пенсиите по чл. 68а от КСО за 2017 г. по ТП на НОИ*

*Забележка: Във фигурата е включен и средният месечен размер на пенсиите по чл. 68а от КСО, отпуснати от дирекция „Европейски регламенти и международни договори“ (ЕРМД) в ЦУ на НОИ на лица, постоянно пребиваващи в друга държава-членка на ЕС/ЕИП

Възможности за развитие на дейностите по профилактика и рехабилитация в системата на НОИ*

Социалното осигуряване, профилактиката и рехабилитацията като елементи на съвременната социалнозащитна система

Стабилното състояние на социална сигурност, възприемано като гарантирана възможност за удовлетворяване на многообразието от потребности в различни житейски ситуации, е цел на всяка провеждана социална политика и е резултат от функционирането на съществуващите системи за социална защита, интегриращи съвкупността от координирани на обществено равнище дейности със социални измерения, организирани като осигуряване, обезпечаване или подпомагане. Като част от изгражданите социалнозащитни системи, социалното осигуряване се свързва със съвкупността от социално-икономически отношения, които се пораждат при образуване, управление и разпределение на специален фонд, формиран от вноски на определени източници и предназначен за разпределение и задоволяване потребности на лица, по отношение на които са се сбъднали определени събития. Неговото развитие и постигането на практика на пълен обхват по отношение бенефициентите (всички осигурени лица) и рисковете (всички, вързани с трудовата дейност) и при удовлетворяващо ниво (чрез съответните равнища на осигурителните плащания) на предоставяните гаранции за нормално съществуване го превръщат и утвърждават като основна форма на социалната защита и фундамент на социалната сигурност в обществото.

Традиционната и профилираща социално-защитна функция на социалното осигуряване следва да бъде разглеждана в неразривна връзка с възможностите за превенция на риска, особено в случаи на увеличаващи се заболяемост и травматизъм и влошаване на здравния статус най-вече на осигурените лица. Философията на превантивната функция на социалното осигуряване предполага преценка и оползотворяване на възможностите за осезаемо снижаване на разходите за обезщетения и пенсии в дългосрочен план за сметка на разходи за дейности, имащи пряк ефект върху ограничаване проявлението на осигурителните рискове и пълноценно възстановяване на здравето и работоспособността.

Дейностите от подобен характер, провеждани в рамките на осигурителната система, е логично да бъдат насочени към изучаване факторите на заболяемостта и травматизма и ограничаване на тяхното въздействие върху осигурените лица. Те трябва да са насочени и към изучаване спецификата на възстановяването на работоспособността и недопускане на случаи на рецидив на вече проявили се заболявания. Немалка част от тези действия кореспондират с медицинските аспекти на неработоспособността и имат пряко отношение към дейностите по профилактика и рехабилитация като фундамент на основната човешка потребност от здраве.

*Публикацията презентира едноименния дисертационен труд на Иван Грозданов, директор на ТП на НОИ – Враца, на когото в края на януари т.г. бе присъдена образователната и научна степен „доктор“ от Стопанска академия „Д.А. Ценов“ – Свищов, Факултет „Финанси“

Иван Грозданов, директор на ТП на НОИ - Враца

Профилактиката, обхващаща многообразието от действия, целящи да елиминират, изкоренят или минимизират влиянието на болестите и инвалидността, е насочена към повишаване качеството на живот чрез укрепване и поддържане на нормалното здравословно и функционално състояние. Тя има различни разновидности и форми на своето проявление - медицинска, социална, първична, вторична и т.н.

Рехабилитацията, насочена към ограничаване развитието на патологични процеси и своевременно възстановяване на болните до състояние, позволяващо реално изпълнение на техните нормални функции, е продължителен процес със социално адаптиращ характер, подпомагащ възстановяване здравето на хората в неговата възможно най-пълна форма.

Класическата обвързаност на медицинските измерения на неработоспособността с проблематиката и функционирането на социалното

осигуряване очертава насоките и границите на необходимото интегриране на профилактиката и рехабилитацията като успешни форми на превенцията на социалноосигурителния риск, насочени, съответно, към потискане и овладяване действието на причините и минимизиране на неблагоприятните аспекти на следствието.

Ползите за социалното осигуряване от дейностите по профилактика и рехабилитация са безспорни, но това съвсем не означава, че тяхното комплексно и повсеместно провеждане следва да бъде вменявано като водещ социален ангажимент на осигурителната система. Рационалното използване на ресурсите на осигурителния фонд изисква преценка на целесъобразността на възможните решения за осъществяване на дейностите по превенцията на риска в осигурителната система - създаване и поддържане на необходимата материална база като част от институционално-организационната структура на социалното осигуряване, ползване срещу съответното заплащане на услугите на профилираните звена от публичната система на здравеопазването или възстановяване на разходите за профилактика и рехабилитация на правоимащите лица. Във всеки един от случаите обаче, профилактиката и рехабилитацията на социалнозначими заболявания и увреждания, извършвани с участието или за сметка на ресурсите на социалното осигуряване, оптимизират неговите разходи, като ограничават честотата на проявление, способстват за по-успешното лечение и допринасят за своевременното възстановяване на здравето и работоспособността на лицата.

Дейностите по профилактика и рехабилитация в публичната социалноосигурителна система в България

Държавното обществено осигуряване (ДОО) е част от осигурителната система в България. Изпълнението на функциите по управление е вменено на Националния осигурителен институт (НОИ). ДОО се основава на принципите на задължителност и всеобхватност на осигуряването; равнопоставеност на осигурените лица; солидарност при достъпа им до ресурси; активен социален диалог при управлението и фондова организация на натрупаните средства. Динамиката на показателите, характеризиращи изплащаните от него пенсии и обезщетения, са показателни за въздействията върху публичното социално осигуряване от страна на демографските процеси, социално-икономическото развитие и здравния статус на населението у нас.

Спецификата на демографското развитие, заболяемостта и травматизма на българското население извежда на преден план предизвикателствата пред профилактиката и рехабилитацията и изисква активната намеса на държавното обществено осигуряване в посока превенция на риска в осигурителната система. Изпълнението на превантивната функция на социалното осигуряване налага осъществяването на дейности по профилактика и рехабилитация, възприемани като средство за постигане на желани икономически, здравни и социални ефекти, проявяващи се в дългосрочен аспект под формата на намаление на разходите за осигурителни плащания при болест и инвалидност, подобряване на здравословното състояние и възможностите за пълноценно възстановяване на лица в трудоспособна възраст, повишаване качеството на живот на осигурените лица и връщане към обичайната семейна, професионална, културна и обществена среда.

Паричната помощ, предоставяна по програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ, включва средствата за нощувки, за провеждане на не повече от 4 основни диагностични и терапевтични процедури дневно (вкл.

прегледите и изследванията) по цени, утвърдени от Надзорния съвет на Националния осигурителен институт, и частична парична помощ за хранене, еднократно в рамките на календарната година за период с продължителност 10 дни. Годишното планиране на средствата по програмата се извършва в рамките на консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване на базата на разходите и броя на преминалите през предходната година лица. Процедурата за избор на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация за текущата календарна година се стартира от Надзорния съвет на НОИ.

През 2016 г. за изпълнение на дейностите по програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ са сключени договори с 48 изпълнители на дейността, разположени на територията на 17 области на страната. Броят на издадените удостоверения е 42 619. Общият разход е в размер 17 028 790,50 лв., 16 463 024,70 лв. от които (96,7%) за сметка на фонд „Общо заболяване и майчинство“ и 536 343,40 лв. (3,15%) за сметка на фонд „Пенсии“. Средствата, изплатени от фонд „Трудова злополука и професионална болест“, от фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и от фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ са в размер, съответно, 9 681,30 лв., 18 204,20 лв. и 1 536,90 лв. С най-висок относителен дял в общата численост на ползвалите програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ традиционно са лицата със заболявания на опорно-двигателния апарат (72,13%) и на периферната нервна система (22,51%). 64,44% от ползвалите програмата са били на възраст над 51 години, а 33,94% - на възраст от 31 до 50 години. Заложените параметри на програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ за 2017 г. утвърждават превенцията на риска като рационална технология на осигурителната дейност с капацитет за успешно изпълнение на стратегическите цели и задачи с икономически, здравен и социален характер.

Проучване на потребителската и професионалната удовлетвореност от програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ – силни страни и зони за подобрене

Организационната рамка за провеждане на дейностите по профилактика и рехабилитация обвързва както потребителите на услугите, така и заведенията, избрани за изпълнители. Проучването на потребителската и професионалната удовлетвореност от програмата за профилактика и рехабилитация, проведено на територията на Северозападния район, обхваща четири лечебни заведения - БХ „Здравец“ – гр. Тетевен; БХ „Тинтява“ – гр. Вършец; Вила „Тинтява 2“ – гр. Вършец и СБР „Свети Мина“ - гр. Вършец. В изследването участват 170 (сто и седемдесет) правоимащи лица, които в момента на допитването (м. юли и м. август 2015 г.) ползват предоставяните услуги, и персоналят на заведенията.

Резултатите от проведеното проучване на потребителската и професионалната удовлетвореност от програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ свидетелстват за нейното добро организационно равнище. Налице е достатъчна по обем, конкретна и достъпна информация, описваща технологията на програмата, което улеснява както потребителите, така и изпълнителите и способства постигането на желаните социален, медицински и икономически ефекти. Ежегодно провежданите процедури за избор на изпълнители на дейността обуславят постигането на оптимални параметри на реализация на програмата, гарантирани от материалната база, кадровия ресурс, създадената организация на работа, високото качество на предлаганите услуги и комплексно обслужване в отделните лечебни заведения. Показателни за социално-икономическата значимост на програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ са оценките, давани от потребителите и професионално ангажираните с изпълнението на дейността лица, свидетелстващи за високата степен на удовлетвореност от постигнатите резултати. Маркираните слабости и проблеми от организационен характер не само не омаловажават ролята на програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ, а по-скоро изискват насочване на вниманието и полагане на усилия за нейното по-нататъшно развитие и усъвършенстване.

Изпълнението на поставените цели и задачи пред дейностите по профилактика и рехабилитация в публичната осигурителна система в немалка степен зависи от извършваните контролни дейности, осъществявани от контролните органи на НОИ. Националният осигурителен институт отговаря на нужното за подобряване на здравето финансиране на лечебно-възстановителни процедури, които се извършват в съответните изпълнители на дейността. Самите изпълнители функционират като самостоятелни юридически лица извън структурата на осигурителната система. Това налага и упражняването на регулярен контрол най-вече по отношение на спазването на условията и реда, регламентирани с Наредба №1 от 13 февруари 2007 г. за ползване и изплащане на парични помощи за профилактика и рехабилитация. Резултатите от проучване, проведено в териториалните поделения на НОИ, администриращи програмата за профилактика и рехабилитация на територията на областите Монтана, Пловдив, Пазарджик и София, са показателни за съществената роля на осъществения контрол върху дейността на лечебните заведения в посока повишаване качеството на предоставяните услуги и обслужване.

Проверките показват наличие на случаи, в които диагнозите, вписани в медицинските направления, не съответстват на профилните възможности за лечение на заболяванията на изпълнителите на дейности по програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ, а това (естествено) ограничава възможностите за постигане на оптимален

терапевтичен ефект. Пропуските в работата на лечебните заведения са свързани и с нарушения на нормативните изисквания. Най-вече при изписване, изпълнение и отчитане на медицинските процедури.

Резултатите от проведеното изследване свидетелстват за постигнато добро организационно равнище на програмата за профилактика и рехабилитация. Контролната дейност се осъществява съобразно действащата нормативна уредба, а установяваните при извършените проверки и ревизии върху дейността на лечебните заведения нарушения не водят до значимо по своите мащаби нерегламентирано използване на ресурсите на фондовете на държавното обществено осигуряване.

Теоретичните обобщения, динамиката на показателите, характеризиращи настъпващата (или вече настъпилата) временна или трайна неработоспособност на осигурените лица, и резултатите от проведените емпирични изследвания на клиентската и професионалната удовлетвореност и на състоянието на контрола и на общото организационно равнище на програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ потвърждават необходимостта както от нейното провеждане, така и от по-нататъшното ѝ развитие и усъвършенстване. Регистрираните добри резултати изискват предприемането на действия, затвърждаващи постигнатото, а констатираните пропуски и слабости предполагат адекватни организационни промени.

Възможности за подобряване организацията на програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ

Една част от възможностите за развитие и усъвършенстване на дейностите по профилактика и рехабилитация са насочени към интензивното използване на данни от регистрите на НОИ (при преценка на осигурителни права) и електронен обмен на информация (при подготовката на медицинска документация във връзка с издаване на удостоверения за ползване на парична помощ и при взаимоотношенията с изпълнителите на дейността) като средство за облекчаване на административната тежест, съпътстваща реализацията на програмата. Друга част от нововъведенията могат да допълнят традиционните функции по планиране, ресурсно обезпечаване, контрола и мониторинга, изпълнявани от НОИ, с координиращите функции по отношение на избора на изпълнител и възползването от възможностите на програмата. Предложенията, свързани с относителната финансово-организационна самостоятелност на програмата и целевото разпределение на ресурсите в зависимост от качеството на предоставяните услуги и обслужване, притежават значим капацитет за понататъшна успешна интеграция на профилактиката и рехабилитацията като механизъм на превенция и преодоляване последиците от риска в израз на проактивния подход в мениджмънта на публичното социално осигуряване.

На фокус

Териториално поделение на НОИ – Ловеч – организация на дейността и постигнати резултати за 2017 г.

Дейността на териториалното поделение на НОИ в гр. Ловеч (ТП на НОИ – Ловеч) обхваща жителите на ловешка област, в която са включени и общините Троян, Луковит, Тетевен, Летница, Априлци, Угърчин и Ябланица. Регионалната структура осъществява дейностите по отпускане и изплащане на пенсиите; отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения за безработица, включително и по Европейските регламенти и международните договори, по които Република България е страна. Тя оговаря за приемането и обработката на документацията от прекратени осигурители без правопреемник и издаването на удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Административната дейност на регионалната структура на НОИ се осъществява в две сгради, намиращи се на адрес бул. „България“ № 44 в града, в които са разположени както администрацията, така и обединената приемна. Услуги на институцията се предоставят и в изнесени работни места в четири общини в областта – Троян, Тетевен, Луковит и Летница, като обслужването е осигурено по график от служители от отделите „Пенсии“ и „Краткосрочни плащания и контрол“ (КПК). В изнесените офиси клиентите могат да подават документи за отпускане и изплащане на всички видове обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (ДОО), както

и искания за издаване на удостоверения, писма и жалби. Към структурата на териториалното поделение е и Обединеният осигурителен архив – гр. Тетевен, в който се съхраняват разплащателните документи на прекратени осигурители без правопреемник на областите Ловеч, Плевен, Велико Търново и Габрово.

В обединената приемна, са разположени гишетата на отделите „Пенсии“, КПК и „Обединен осигурителен архив“ и на „Каса“, като са създадени условия за бързо и качествено обслужване на клиентите. Обособени са места за сядане и условия за попълване на заявления. Приемната е с непрекъснат режим на работа от 8,00 ч. до 16,30 ч., като освен прием и издаване на документи, се осъществяват и персонални консултации на клиентите. За по-добрата информираност на гражданите в приемната се разпространяват справочни материали с актуална социалноосигурителна информация. За тяхно удобство са поставени примерни образци на по-важните заявления и декларации с коректно попълнени реквизити. В допълнение на това служителите оказват и лична професионална помощ при затруднения с попълването на документите.

Принципите, които се спазват от служителите на ТП на НОИ - Ловеч при осъществяване на дейността по обслужване на клиенти, са законност при изпълнение на служебните задължения; обективност при оценяване на всички факти и обстоятелства; професионализъм и компетентност при вземане на конкретни решения;

отзивчивост, адекватност и съпричастност към клиентите; еднакво и точно прилагане на законите спрямо всички потребители на услуги. Ежедневната работа на всички служители е насочена към постигане на висока удовлетвореност на ползвателите на административни услуги, предоставяни от ТП на НОИ – Ловеч, чрез бързо, компетентно и професионално обслужване.

С цел по-добра комуникация с гражданите, в приемната са поставени анонимни анкетни карти за проучване на удовлетвореността на клиентите и даване на предложения за подобряване на обслужването. Анализираният до този момент резултат от проучването показват преобладаващо положителни оценки от страна на клиентите по почти всички показатели.

Спазвайки дългогодишната институционална традиция, и през 2017 г. на 1 октомври, Международния ден на възрастните хора, ТП на НОИ – Ловеч проведе ден на отворените врати, в който експерти по пенсионното законодателство предоставиха консултации и отговаряха на запитвания на граждани.

С цел навременното и експертно запознаване на жителите на областта с настъпили промени в осигурителното законодателство или за коментари на актуални теми, свързани с държавното обществено осигуряване, териториалното поделение продължава активно да си сътрудничи и с местните представители на средствата за масова информация. Чрез това партньорство се популяризират и предоставяните от НОИ услуги, включително и тези, които са достъпни по електронен път.

Териториално поделение на НОИ в Ловеч се ръководи изцяло от Стратегията на НОИ, в която ясно е изразена мисията, визията, принципите, ценностите, както и стратегическите цели на институцията. Ежегодното поставяне на оперативните цели, управлението на риска и отчитането на целите дават възможност за извършване на постоянна самооценка и анализ на

степената на изпълнение на основните стратегически цели на Националния осигурителен институт. Направеният анализ и получената информация за изпълнението на трите поставени оперативни цели на ТП на НОИ – Ловеч за 2017 г. показват, че същите са изпълнени на 100%.

Организационна структура и постигнати резултати

Териториалното поделение на НОИ в Ловеч разполага с професионалисти, голяма част от които с дългогодишен трудов стаж в структурата на института, работещи по трудово и служебно правоотношение, отдадени на работата, спазващи регламентираните правила за професионално поведение и работа с клиенти. В ТП на НОИ - Ловеч работят общо 96 служители, които са разпределени в обща и специализирана администрация. Има и такива, които са на пряко подчинение на директора.

Преобладаващият брой от работещите в структурата са с висше образование, което е знак за наличието на сериозен професионален капацитет на служителите в поделението.

С цел запазване и развитие на професионалните умения и компетентности през 2017 г. част от служителите на ТП на НОИ - Ловеч са преминали редица методологически обучения в съответната област от социалното осигуряване, в която развиват своята кариера. Тук са включени курсовете:

- Промени в осигурителното законодателство;
- Методология и практически казуси на осигурителния архив, като специален фокус е поставен върху функционирането на електронния архив;
- Промени в пенсионното законодателство;
- Прилагането на европейските регламенти и двустранните международни договори в областта на социалната сигурност по отношение на краткосрочните обезщетения;
- Практическо приложение на Закона за обществени поръчки;
- Преминаване към начисляване на амортизации през 2017 г.;
- Прилагането на европейските регламенти и двустранните международни договори в областта на социалната сигурност по отношение на пенсиите;
- Повишаване знанията и уменията на служителите в областта на трудовите злоупотреки и професионалните болести.

През миналата година част от служителите на структурата са преминали и през организирани от Института за публична администрация (ИПА) обучения на следните теми: „Лична ефективност“; „Емоционална интелигентност“; „Екипна ефективност. Управление и развитие на екипи“; „Въведение в държавната служба“.

Общият брой на проведените обучения е 17. Практиката показва, че провеждането им е изключително

ползотворно и ефективно, тъй като на тях се дискутира и анализира практическото прилагане на нормативните документи. Дават се важни насоки за справяне с динамично променящата се нормативна база, като целта е оптимизиране на ефективността на обслужването и стандартизиране отношението към потребителите на услугите на НОИ.

Обща администрация

Обща администрация в ТП на НОИ - Ловеч се състои от отдел – „Административен“, който осъществява дейности по управление на човешките ресурси, правно обслужване, поддръжка на информационната система на институцията, административно-стопанската и финансово-счетоводната дейност на териториалното

поделение.

Специализирана администрация

Контактът на потребителите на услуги със служителите в приемните е пряк. Дежурните служители дават консултации на гражданите, свързани с техните осигурителни и пенсионни права.

Като част от специализираната администрация отдел „Пенсии“ осъществява административното пенсионно производство по отпускане и изплащане на пенсии/добавки по българското законодателство, включително и по международни договори в областта на социалното осигуряване за лица с настоящ адрес в Република България. Отделът се състои от 30 служители, разпределени в три сектора - „Пенсионно обслужване“, „Отпускане на пенсии“ и „Изплащане на пенсии“. Те съставляват 33% от администрацията на териториалното поделение.

Екипът на отдел „Пенсии“ отговаря за изготвянето на мотивирани отговори на запитвания, жалби и сигнали, свързани с пенсионното производство, подадени от граждани и институции, както и за поддържането на пенсионния архив.

Служителите от сектор „Пенсионно обслужване“ осъществяват дейностите, свързани с обслужването на гражданите при прием на заявления и документи за отпускане, изменение, спиране, прекратяване, възобновяване и възстановяване на пенсии и добавки, издаване на удостоверения за вида и размера на получените пенсии за определен от пенсионерите период.

По време на своята работа в приемните експертите от сектор „Пенсионно обслужване“ предоставят консултации на граждани по пенсионното законодателство, в т.ч. и по въпроси, свързани с прилагане на европейските регламенти и международните договори, както и справки, свързани с изплащането на пенсията; информират гражданите относно техните осигурителни права, необходимите документи и срокове за представянето им; изготвят и предоставят на заинтересованите лица удостоверения за размера на получаваните пенсии и добавки към тях и разпореждания за осъвременяване на пенсията; предоставят информация за сроковете и текущото състояние на обработваните заявления при спазване изискването за предоставяне на лична карта или пълномощно; заверяват декларации за живот, необходими за продължаване изплащането на пенсия, отпуснати от чужд осигурителен институт.

Колегите от сектор „Изплащане на пенсии“ осъществяват дейностите, свързани с изплащане на пенсии и добавки, обработка на заповедни съобщения и контрол върху дейността на пощенските станции.

От отдел „Пенсии“ се изготвят и мотивирани отговори на запитвания на граждани, а при постъпили жалби срещу разпореждания на длъжностното лице по пенсионно осигуряване се изготвят проекти на решения на директора.

Отдел „Пенсии“ през 2017 г.:

- Разгледани пенсионни преписки във връзка с подадени заявления за отпускане и изменение на пенсии/добавки са разгледани - 7 285;
- Обслужените пенсионери - 14 500;
- Приети заявления за отпускане на пенсии (лични или наследствени) – 2962 бр.;
- Приети заявления за изменение на отпуснатата пенсия – 3298 бр.;
- Брой на други заявления за добавки – 984;
- Брой новоотпуснати пенсии – 2771;
- Брой прекратените или спрени пенсии – 2675;
- Средномесечен брой пенсионери - 46 486;
- Средномесечен брой изплатени пенсии - 72 101;
- Средномесечен размер на изплатените пенсии - 14 501 759,55 лв.;
- Общ размер на изплатените пенсии - 174 021 114,58 лв.;
- Общо разгледани медицински досиета във връзка с постановени експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК - 3 674;
- Обжалвания на експертни решения – 24;
- Прекратени и спрени инвалидни пенсии – 114;
- Издадените разпореждания за неправилно получени пенсии по вина на пенсионери – 19 с общ размер от 6 998,62 лв.;

Отдел КПК осъществява дейността по отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения за безработица, включително и по европейските регламенти и международните договори. В задълженията на структурата са включени и дейностите по контрола по разходите на държавното обществено осигуряване (ДОО), експертизата на временната неработоспособност, както и регистрацията и разследването на трудови злоупотреки и професионални заболявания.

В отдела работят 19 експерти на трудово и служебно правоотношение. Те са организирани в два сектора - „Контрол по разходите на ДОО“ (КРДОО) и „Краткосрочни плащания“. В приемната на териториалното поделение

са обособени 4 гшета, които се обслужват от служители в структурата. На едното от тях се предоставят услугите: издаване на осигурителни книжки; заверка на осигурителен стаж и осигурителен доход на самоосигуряващи се лица; издаване на документи за пенсиониране – удостоверения УП; издаване на дубликат на осигурителна книжка; издаване на задължителни предписания на осигурителите; издаване на персонален идентификационен код (ПИК); издаване на удостоверения за профилактика и рехабилитация; даване на консултации, справки и др. На другите три се обслужват едновременно дейностите по отпускане на парични обезщетения за безработица (ПОБ) и тези за отпускане на парични обезщетения за временна неработоспособност, болест и майчинство (ПОВН).

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ през 2017 г.:

- Приети и обработени декларации за трудови злоупотреки – 48 (един смъртен случай);
- Общо извършени ревизии/проверки на физически и юридически лица – 595. Девет от тях за завършили с ревизионен акт за начет, 147 с ревизионна записка и 83 с разпореждане за възстановяване на неправомерно получено парично обезщетение от ДОО;
- Съставени констативни протоколи от извършени проверки – 488;
- Брой лица, на които е издадено удостоверение за ползване на програмата за ПРО – 849;
- Издадени ПИК на НОИ - 1 338;
- Издадени удостоверения образец УП-16 за зачитане за осигурителен стаж при пенсиониране за времето на обучение на лицата, завършили висше и полувисше образование, за зачитане времето на докторантурата, определено в нормативен акт за лицата, придобили образователна и научна степен „доктор“, както и за времето, за което лицата са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО и са внесени осигурителни вноски по подадени заявления – 30;
- Издадени задължителни предписания на осигурители – 514;
- Издадени осигурителни книжки – 206;
- Приети и обработени заявления за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица - 3 421;
- Общ размер на изплатените парични обезщетения за безработица 8 324 549,61 лв.;
- Приети и обработени основни документи за изплащане на парично обезщетение за временна неработоспособност, бременност и майчинство, отглеждане на малко дете и др. - 45 694;
- Общ размер на изплатените парични обезщетения за временна неработоспособност - 12 112 703,18 лв.;
- Общ размер на изплатените гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя - 185 452,31 лв.

Третият отдел от специализираната администрация е „Обединен осигурителен архив“ (ООА). Той осъществява дейността по приемане и обработка на документация от прекратени осигурители без правоприменник и издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход. В отдела работят 26 служители по трудово и служебно правоотношение, позиционирани в два сектора, като единият отговаря за издаването на документи за

осигурителен стаж и доход, а другият – за електронното архивиране на разплащателната документация.

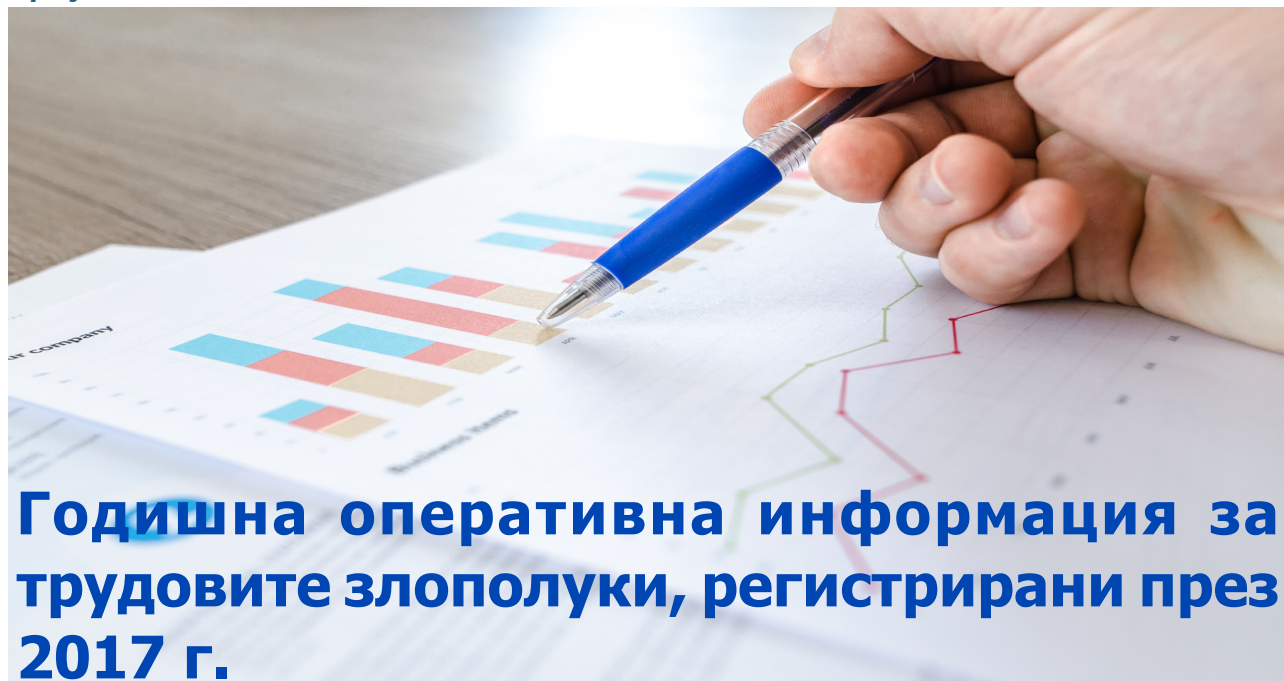
В приемната на отдела се обслужват гражданите, които подават заявления-декларации на прекратени осигурители без правоприменник или заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход и се предоставят консултации, свързани с прекратени и действащи осигурители от цялата страна.

Отдел „Обединен осигурителен архив“ през 2017 г.

- Обем приета документация – от 267 осигурители с 10 356 дела от областите Ловеч, Велико Търново, Габрово, Плевен;
- Издадени удостоверения по чл. 5, ал.10 от КСО – 81;
- Издадени удостоверения по чл.5, ал.10 от КСО (с наети лица) - 37;
- Издадени удостоверения по чл. 22, ал. 2 и ал. 3 от Инструкция № 5 /без наети лица/ - 44;
- Приети заявления за издаване на удостоверения за ОСД - 6 476 бр. от които 54 са препратени към други ТП на НОИ, по компетентност;
- Издадени удостоверения за осигурителен стаж и доход - 4 868;
- Издадени уведомителни писма за отказ за издаване на документи поради липса на данни за заявителите в предадената и съхранявана разплащателна документация или поради липса на предадени документи на прекратени осигурители - 1 038;
- Индексирани страници при електронната обработка на разплащателните документи - 267 612 (1 683 756 въведени редове).

Проучвания

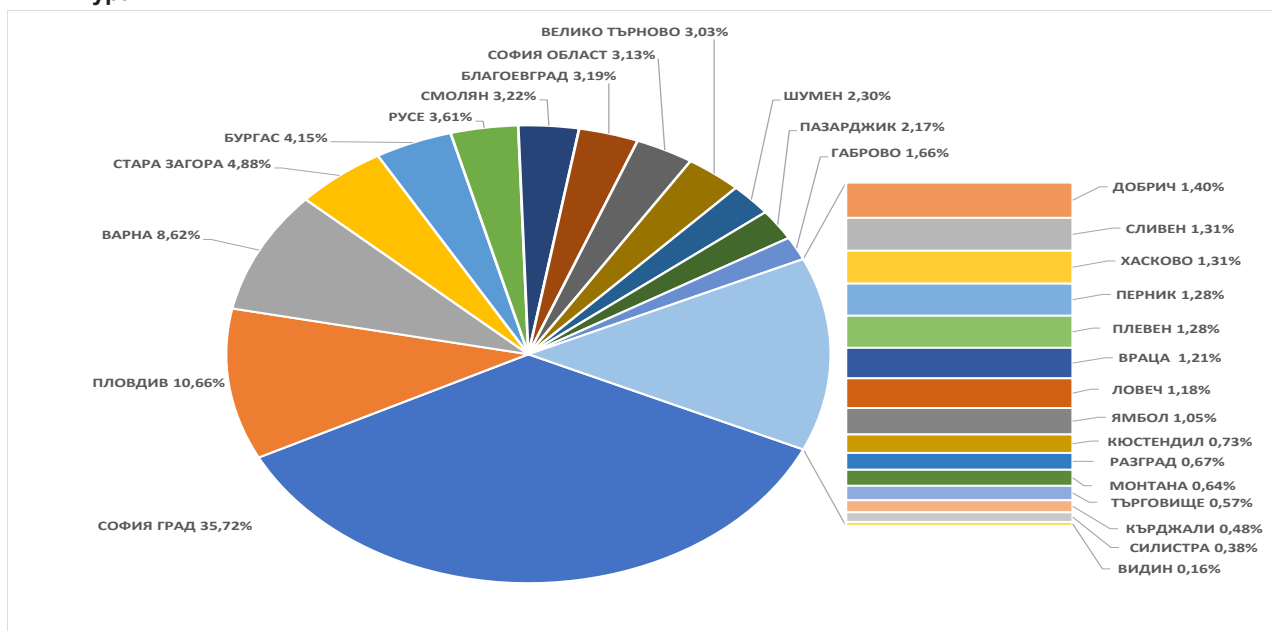

Годишна оперативна информация за трудовите злополуки, регистрирани през 2017 г.

През 2017 г. в Националния осигурителен институт (НОИ) са декларирани общо 3133 трудови инциденти. От тях за трудови злополуки са приети 2911, като 2318 са станали на работното място, а 593 - при отиване или връщане от работа. Смъртните злополуки са 94, от които 10 са с жени. Загубените календарни дни от трудови злополуки са общо 193 017.

Разпределението на подадените декларации за трудови злополуки по териториални поделения на Националния осигурителен институт е показано на Фиг. 1.

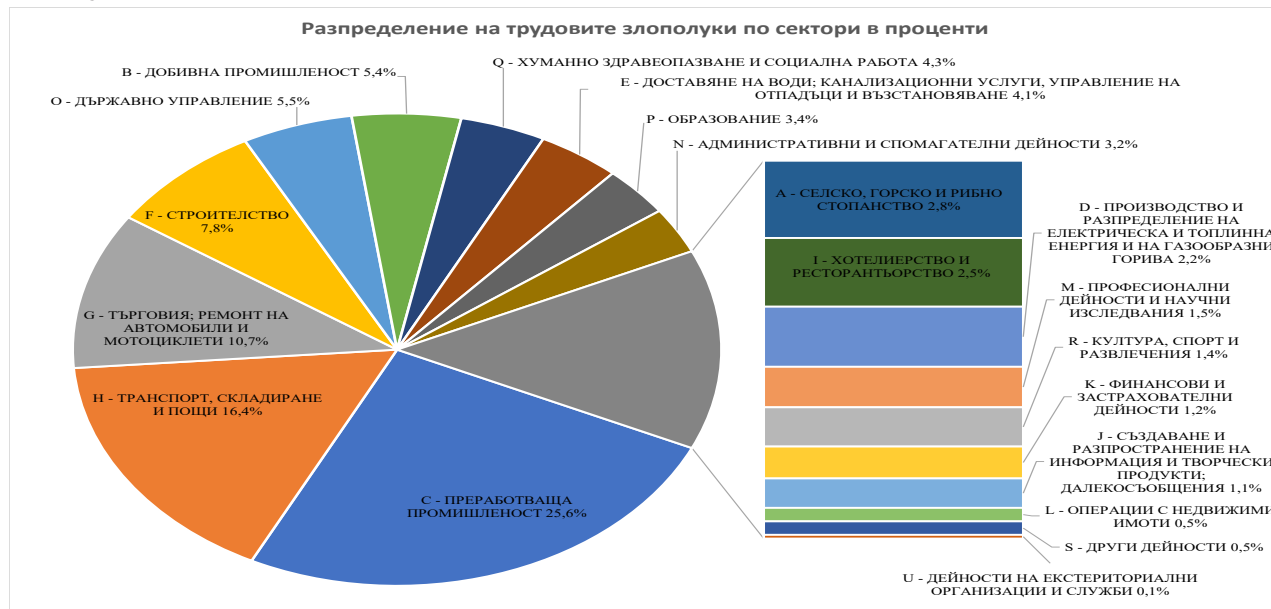
Фигура 1

Разпределението на трудовите злополуки по икономически сектори на Класификацията на икономическите дейности (КИД-2008) показва, че от общо 21 икономически сектора, в 20 са допуснати трудови злополуки. В сектора „Т - дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление” няма допуснати трудови злополуки. Секторите с най-голям брой трудови злополуки, станали на работното място или при изпълнение на служебни ангажименти са „Преработваща промишленост” (575), „Транспорт, складиране и пощи” (368), „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети” (241),

„Строителство“ (175), „Държавно управление“ (124) и „Добивна промишленост“ (122). Тези, в които са допуснати най-малко трудови злополуки са „Дейности на екстериториални организации и служби“ (3) и „Други дейности“ и „Операции с недвижими имоти“ (по 11). Разпределението на трудовите злополуки в проценти по сектори е показано на Фиг. 2.

Фигура 2

Фигура 3

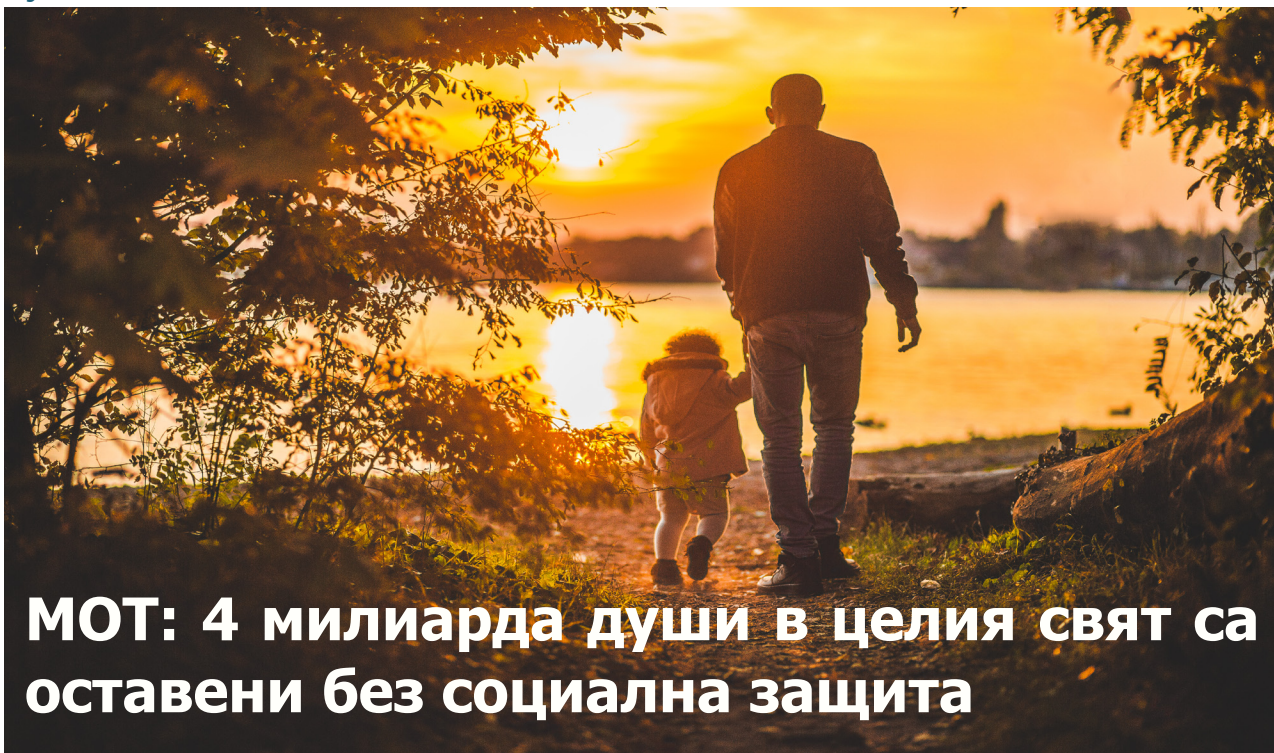
В 13 икономически сектори са регистрирани 94 смъртни трудови злополуки. На работното място и при изпълнение на служебни ангажименти са регистрирани 79 смъртни трудови злополуки и 15 при отиване или връщане от работа. Най-много са в „Строителство“ (18); „Транспорт, складиране и пощи“ (17); „Преработваща промишленост“ (12) и „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ (7). Трудови злополуки са регистрирани в 79 от общо 88 икономически раздели. Разпределението на трудовите злополуки по икономически раздели е показано на Фиг. 3. Включени са само тези, в които са регистрирани повече от петдесет злополуки, станали на работното място.

Сравнителният анализ на годишните оперативни данни за 2017 г. с тези за същия период на 2016 г. показва увеличаване на броя на подадените декларации за трудови злополуки с 64 и увеличаване на общия брой трудови злополуки с 63. Злополуките, станалите на работното място са се увеличили с 61, а при отиване или връщане от работа - с 2. Смъртните злополуки са с 6 повече. Намаление на злополуките, свързани с работния процес, има в 38 икономически раздели, увеличение се наблюдава в 37, а 9 са без изменение. Най-съществено са се увеличили злополуките в „Сухопътен транспорт“ (67), „Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (29), „Горско стопанство“ (16), „Предоставяне финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване“ (11) и „Пощенски и куриерски дейности“ (10).

Най-голямо е намалението на трудовите злополуки в „Добив на метални руди“ - с 35, „Строителство на съоръжения“ (23), „Складиране на товари и спомагателни дейности“ и „Производство на изделия от други неметални минерални суровини“ по 17, „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ (15), „Производство на основни метали“ (13) и „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (11).

Чужд опит

МОТ: 4 милиарда души в целия свят са оставени без социална защита

Независимо от изключително важния прогрес, който се наблюдава в обхвата на социалната защита в много части на света, човешките права по отношение на социалната сигурност все още не са реалност за голяма част от населението на планетата. Това се казва в новия ключов доклад на Международната организация на труда (МОТ).

Според новите данни, представени в „Световен доклад за социална закрила 2017-2019: Универсална социална закрила за постигане целите на устойчивото развитие“, само 45% от световното население е обхванато от поне една социална помощ, докато останалите 55% (около 4 млрд. души) остават незащитени.

Тези нови изследвания показват още, че само 29% от световното население се „радват“ на достъп до всеобхватна социална сигурност, докато останалите 71% или 5,2 млрд. души не са или са само частично защитени. Това говори за леко увеличение в сравнение с измерените в периода 2014-2015 г. 27%.

„Липсата на социална защита оставя хората под негативното въздействие на лошото здраве, бедността, неравенството и социалното изключване през целия им живот. Отричането на това човешко право за 4 млрд. души по света е сериозна пречка за икономическото и социалното му развитие. Въпреки че много страни са изминали дългия път по укрепването на системите си за социална защита, все още са необходими доста големи усилия, за да се гарантира, че правото на социална закрила ще се превърне в реалност за всички“, заяви Гай Райдър, генерален директор на МОТ.

В доклада се препоръчва увеличаване на публичните

разходи за социална закрила с цел да се разшири обхватът ѝ, което да осигури поне базова социална защита за всички. Най-вече в Африка, Азия и арабските държави.

Документът подчертава, че наличието на универсална социална защита допринася за премахването на бедността, намаляването на неравенството, насърчаването на икономическия растеж и социалната справедливост, както и за постигането на Целите за устойчиво развитие (SDG). Той показва колко от развиващите се страни са приложили такива универсални схеми. Докладът подчертава необходимостта от разширяване на социалната защита на работниците в неформалната икономика като начин за формализиране и подобряване на условията на труд, в които работят. „Въпреки това, краткосрочните политики на строги икономии продължават да подкопават дългосрочните усилия за развитие. Промените във фискалната политика имат значителни отрицателни социални последици и застрашават постигането на SDG“, каза Изабел Ортиз, директор на отдел „Социална закрила“ в МОТ.

„Фискална възможност за разширяване на социалната защита съществува и в най-бедните страни. Правителствата трябва да са проактивни в проучването на всички възможни варианти за финансиране, за да насърчат постигането на целите и стимулирането на националното развитие чрез достойни работни места и адекватна социална защита“, добави тя.

Основни изводи

Докладът на МОТ разглежда специфичните аспекти

на социалната защита, като представя наблюдения на глобално и на регионално ниво въз основа на нови данни в следните области:

Социална закрила на децата

- Докладът показва, че само 35% от децата в света имат ефективен достъп до социална защита. Почти 2/3 от децата в световен мащаб (1,3 млрд.) не са обхванати, като повечето от тях живеят на територията на Африка и Азия;

- Средно само 1,1% от Брутния вътрешен продукт (БВП) се изразходват за детски и семейни обезщетения за деца на възраст до 14 години, което показва значително ниско ниво на инвестиране в децата;

- През последните десетилетия вариантите на парични плащания, насочени към деца, се разшириха в страните с ниски и средни доходи. Въпреки това, покритието и нивата на обезщетенията често остават недостатъчни. Редица държави дори намалиха социалната закрила на децата вследствие на политиките за фискални ограничения.

Социална защита на жените и мъжете в трудоспособна възраст

- Обхватът на социална защита за лицата в трудоспособна възраст все още е ограничен. Само 41,1% от майките с новородени получават обезщетение за майчинство, а 83 млн. жени, сдобили се с дете, остават непокрити;

- Други наблюдения в тази област посочват факта, че само 21,8% от безработните имат право на обезщетения за безработица, докато 152 млн. от останалите без работа остават извън обхвата на системата;

- Новите данни на МОТ показват още, че в световен мащаб само 27,8% от хората с тежки увреждания получават обезщетение за инвалидност.

Социална защита за възрастните хора

- Изследването сочи, че в световен мащаб 68% от хората над пенсионна възраст получават пенсия за старост. Това се дължи на факта, че в много от страните със средни и ниски доходи се наблюдава увеличаване на броя както на пенсиите, несвързани с плащането на

осигурителни вноски, така и на тези, които се отпускат на базата на участие в осигурителната система;

- Тъй като разходите за пенсии и други обезщетения за възрастни хора представляват средно 6,9% от БВП (с големи регионални особености), в доклада се подчертава, че нивата на обезщетения често са ниски и недостатъчни, за да извадят възрастните хора от бедността. Тази тенденция често се подхранва от мерките за строги икономии;

- Някои държави вече си възвръщат контрола върху пенсионните системи поради факта, че проведените преди това приватизационни политики не са постигнали очакваните резултати. Страни като Аржентина, Боливия, Унгария, Казахстан и Полша се завръщат към обществените солидарни системи.

Базово здравно покритие

- Докладът показва, че правото на здравна помощ не е реалност в много части на света, особено в селските райони, където 56% от населението няма здравно осигуряване, докато в градските райони този процент е 22. Данните сочат, че ще са необходими още 10 милиона здравни работници, за да се постигне базово здравно покритие за всички и да се гарантира сигурността на хората, включително при извънредни ситуации като кризата с вируса Ебола., например.

- Дългосрочна грижа (най-вече за възрастните хора) - повече от 48% от населението на света все още е изключено от тази услуга, като по-голямата част от тази група са жени. Само 5,6% от световното население живее в държави, които въз основа на националното си законодателство предоставят възможност за дългосрочни грижи за всички;

- Ето защо около 57 млн. неплатени "доброволни" работници осигуряват по-голямата част от покритието на дългосрочни грижи. Много от тях са жени, които носят по-голямата част от бремето на неформалната грижа за членовете на семейството. Повече инвестиции в подобни социални услуги биха могли да облекчат бедността в напреднала възраст и да генерират милиони работни места, за да се справят с недостига на квалифицирани кадри в сферата. Недостиг, който се оценява на 13,6 млн. души в световен мащаб.

Източник: ilo.org